

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomite

Deres ref

Vår ref
20/3568 -

Dato
22.05.2020

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra, Karin Andersen og Lars Haltbrekken

Regjeringen har innført en rekke midlertidige tiltak som vil bidra til at de som er hardt rammet økonomisk av koronakrisen, vil få hjelp til komme seg gjennom denne tøffe tiden. Permitteringsregelverket er endret slik at bedriftene raskt vil kunne redusere sine variable kostnader. Lånegarantiordningen gir mulighet for lån med statlig garanti. Den generelle kompensasjonsordningen for næringslivet er innrettet mot å hjelpe et stort omfang av selskaper med deres faste, uunngåelige kostnader. I tillegg er det utarbeidet en rekke spesifikke ordninger, blant annet for kulturlivet og for selvstendig næringsdrivende, og det jobbes også med flere andre tiltak rettet mot flere næringer og organisasjonstyper. I sum vil de fleste virksomheter være omfattet av en eller flere ordninger.

Formålet med kompensasjonsordningen for næringslivet er å hindre at ellers levedyktige bedrifter går konkurs, slik at arbeidsplasser trygges, oppsigelser unngås og aktiviteten i økonomien raskt kan ta seg opp igjen når de akutte smitteverntiltakene lettes på. Det har derfor vært viktig å utforme en ordning som raskt og automatisert ville kunne gi tilskudd til bedriftene.

Etter at ordningen har virket i over en måned (per 18. mai), har ca. 30 000 bedrifter søkt om tilskudd, og om lag 2/3 av disse har fått innvilget og utbetalt støtte. Samlet støttebeløp så langt er på ca. 1 mrd. kroner, med et gjennomsnittlig beløp til utbetaling på rundt 49 000 kroner per selskap. De fleste virksomhetene som har fått innvilget

støtte, er forholdsvis små. Store bedrifter og konsern er mer komplekse og vil trolig søke om tilskudd under ordningen i tiden som kommer. Avslåtte søknader er i hovedsak begrunnet i at kostnadene er for små til å kvalifisere til tilskudd, at foretak ikke er skattepliktige eller registrert i Brønnøysund-registrene, og at foretak har utestående skatterestanser.

Ordningen er nødhjelp i en krise, og er derfor rettet mot bedrifter som opplever problemer. Dette gir opphav til noen uheldige insentivvirkninger. En støtteordning som er knyttet til omsetningssvikt, reduserer bedriftens gevinst ved å øke omsetningen fordi økt omsetning reduserer støtten. I kombinasjon med at bedriftene har mulighet til å permittere arbeidstakere med lav kostnad, kan dette føre til at bedrifter nøler med å omstille driften eller ta tilbake permitterte ansatte. De uheldige insentivvirkningene blir mer alvorlige jo lengre ordningen varer, og jo mer gunstig den gjøres. Utvidelser av ordningen må veies opp mot de potensielle skadevirkningene av at gjenopptakelsen av aktiviteten i økonomien forsinkes. En slik forsinkelse koster også arbeidsplasser.

Under utformingen av ordningen måtte flere hensyn avveies mot hverandre. Det har vært et hensyn at støtten skal gå til levedyktige bedrifter og at Skatteetaten skulle ha mulighet til å drive forsvarlig kontroll. Det er forholdsvis store administrative kostnader med å forvalte ordningen, og mer detaljerte regler vil komplisere gjennomføringen vesentlig og kunne utover etatens ordinære oppgaver, som bl.a. kontroll av skatteoppgjøret.

Blant annet av hensyn til å opprettholde insentiver til å forhandle med gårdeiere og banker om bedre betingelser, ble det ansett som hensiktsmessig at bedriftene må bære et visst minimum av sine faste, uunngåelige kostnader selv. I tillegg ble det bestemt at det skulle være en egenandel for virksomheter som ikke er nedstengt som følge av statlige vedtak og en minstegrense for utbetaling av støtte. Ordningen er utformet i tett dialog med Virke, NHO, SMB Norge, Finans Norge og LO, og organisasjonene uttrykte støtte til ordningen slik den ble lansert 17. april. Samtidig har vi vært åpne på fra start at vi ville benytte den første tiden til å høste erfaringer med ordningen, og enkelte justeringer i ordningen ble gjennomført i forskriften 15. mai for støtte for april, blant annet halvering av egenandelen.

Ordningen er basert på at flest mulig søknader håndteres gjennom automatisert saksbehandling, slik at tilskuddene kan utbetales så raskt som mulig. Det setter en ramme for hvordan ordningen kan innrettes og fungere. Det er lagt stor vekt på at ordningen skal gjelde bredt og at alle vilkår skal være objektive, slik at man i størst mulig grad kan unngå manuell saksbehandling. Videre må inntekter og kostnader som legges til grunn for beregning av støtte være av en slik art at de i stor grad kan verifiseres og kontrolleres basert på allerede eksisterende opplysninger. Blant annet blir informasjonen bedriftene legger inn i søknadsportalen, kontrollsjekket mot ulike offentlige registre.

Bransjespesifikke kostnader har det i liten grad vært mulig å inkludere i en slik modell. Mange slike kostnader vil reise nye, kompliserte avgrensingsproblemer, og det ville potensielt blitt mange ulike typer kostnader som skulle inn i ordningen. Registrene over bransjekoder er ufullstendige, dessuten kan en enkelt bedrift operere i flere bransjer. Kompleksiteten i ordningen og de administrative byrdene ville økt betydelig. Det er dermed ikke alle bransjespesifikke behov som det er hensiktsmessig å løse i en slik generell ordning.

Variable kostnader dekkes ikke i ordningen. Det betyr at kostnader som i sin natur er variable, som lønnsutgifter og kostnader til varelager, ikke er inkludert. Selv om det kan ta noe tid også å redusere enkelte variable kostnader, og selv om en del usolgte varer på lager utgjør et tap for enkelte, ville det i praksis vært umulig å skille ut hvor mye av slike kostnader som med rimelighet burde dekkes av staten.

Et unntak er kostnader til stell av dyr, hvor hensynet til dyrevelferd og hensynet til at tjenesteleverandører som benytter levende dyr i driften, ikke skulle stå i fare for å måtte avvikle dyreholdet, har blitt tillagt stor vekt.

Bensin og bompenger er variable kostnader for drosjeeiere, og derfor en type kostnad det ikke er denne ordningens formål å dekke. Jeg påpeker imidlertid at kostnader til leie av bankterminal og lisenskostnad for programvare, som forslagsstillerne viser til i bakgrunnen for forslaget, kan regnes med som faste, uunngåelige kostnader i ordningen.

Kompensasjonsordningen vil bli tilpasset sesongbedrifter fra mars. Departementet varslet detaljene i ordningen 15. mai og vil fastsette nærmere bestemmelser for en slik modell så snart som mulig.

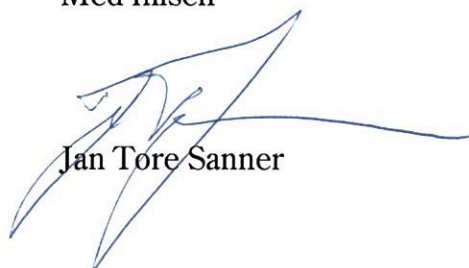
Vi er oppmerksomme på de behovene reiselivsnæringen har. Disse bedriftene kan få støtte i kompensasjonsordningen. Videre er det en egen ordning for pakkereisearrangører, og situasjonen for reiselivsbedriftene vurderes fortløpende, i likhet med situasjonen i det øvrige næringslivet.

Forslagsstillerne tar opp spørsmålet om enkeltpersonforetak bør kunne få støtte selv om inntekten fra foretaket ikke er eierens hovedinntekt. Det har vært viktig å innrette ordningen mot de virksomhetene som har størst behov for den, av hensyn til målet om å unngå konkurser og redde arbeidsplasser, og unngå misbruk av ordningen for selskaper som ikke har sysselsetting. Tomme selskaper og aksjeselskaper uten ansatte er derfor utelukket fra ordningen. Det samme hensynet gjelder for enkeltpersonforetak der foretaket utgjør en biinntekt for eier. Ordningen skal bevare sysselsetting, men kan ikke dekke alle tap. Disse personene/virksomhetene vil fortsatt ha sin hovedinntekt i behold. Dersom hovedinntekten også svikter, vil andre ordninger kunne komme inn. Praktiske utfordringer med hensyn til å skille mellom kostnader fra enkeltpersonforetaket og andre kostnader vedkommende måtte ha, enten som

privatperson eller i annen næringsvirksomhet, ville vært betydelige. De enkeltpersonforetakene der inntekten fra foretaket ikke utgjør hovedinntektskilden for eier, er i all hovedsak svært små. Det er tvilsomt om en særlig stor mengde av disse ville kvalifisert for støtte under kompensasjonsordningen, gitt minstebeløpet og egenandelen i ordningen. Det å inkludere slike foretak i ordningen ville medført en administrativ byrde for Skatteetaten som ikke ville stått i forhold til samfunnsnyttene av tiltaket. Mange av disse foretakene kan for øvrig få dekket noe av sitt inntektsbortfall fra NAVs kompensasjonsordning for enkeltpersonforetak og frilansere.

De finanspolitiske krisetiltakene har vært riktige og nødvendige som umiddelbare og midlertidige tiltak for å avhjelpe de akutte utfordringene som har rammet store deler av økonomien. Det har vært vesentlig for å motvirke en stor konkursbølge og med det høy, vedvarende arbeidsledighet. Når smitteverntiltakene nå trappes gradvis ned, blir det viktig å vurdere hvordan og når de umiddelbare økonomiske krisetiltakene skal fases ut. De bedriftene som kan gjenoppta aktivitet, må stimuleres til det. Det er viktig at virkemiddelapparatet fremmer omstilling snarere enn å hemme den. Regjeringen vil komme tilbake i proposisjonen som legges frem ved månedsskiftet mai/juni med en vurdering av om kompensasjonsordningen bør forlenges, og om det i så fall bør gjøres endringer i ordningen.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
20/3568 -

Dato
09.06.2020

Dokument 8:95 S (2019-2020) - kompensasjonsordningen for næringslivet - utfyllende informasjon om situasjonen i Skatteetaten

Jeg viser til mitt svar av 22. mai 2020 knyttet til Dokument 8:95 S (2019–2020) og utvidelse av kompensasjonsordningen for næringslivet.

I mitt svar la jeg blant annet vekt på hvilke konsekvenser det ville ha for Skatteetaten å ta inn nye og kompliserende elementer i ordningen. Jeg vil her gi noe mer utdypende informasjon om disse forholdene.

Arbeidet med forvaltning av kompensasjonsordningen er svært krevende for Skatteetaten. Finansdepartementet mottok 29. mai 2020 et brev fra Skatteetaten v/skattedirektør Hans Christian Holte som beskriver hvilke konsekvenser arbeidet med kompensasjonsordningen og andre koronatiltak har for etaten.

I brevet fremgår det at arbeidet med kompensasjonsordningen i stor grad gjøres av ansatte med spesialisert fagkompetanse som ikke kan anskaffes i markedet, slik at ansatte må omdisponeres fra andre kritiske oppgaver i etaten. Oppgavene som påvirkes omfatter blant annet utvikling av nye IT-systemer som skal sikre provenyet i fremtiden og kontroll på viktige områder som finans, internprising, nærstående, merverdiavgift og skattekriminalitet.

Beregninger fra Skatteetaten viser at nedprioritering av risikoområder og kontrolloppgaver vil ha vesentlig betydning for proveny og etterlevelse. Opplevd oppdagelsesrisiko antas også å bli lavere.

Skatteetaten nærmer seg en smerteterskel mht. hva etaten kan håndtere av utviklingsoppgaver. Arbeidet med koronatiltakene har også negative konsekvenser for blant annet etatens evne til å implementere nye regelverkstiltak, for saksbehandlingstidene på klager og for etatens servicenivå overfor brukerne.

I denne situasjonen vil jeg understreke at nye elementer og justeringer som bidrar til mer kompleksitet i kompensasjonsordningen vil øke belastningen ytterligere på Skatteetaten og innebære høy risiko og betydelige kostnader for etatens ordinære arbeidsoppgaver.

Jeg er, eventuelt sammen med skattedirektøren, beredt til å møte finanskomiteen for å orientere nærmere om disse forholdene.

Med hilsen

Jan Tore Sanner